

zaaknummer 2013 W 1046 (2)

18 augustus 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. J.P.A. Thijssen, advocaat te Rotterdam,

tegen:

[datum],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de Congregatie Salesianen van Don Bosco.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 28 november 2014.

Op 17 januari 2014 is bij de griffie namens aangeklaagde een verweerschrift op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg, en op 4 februari 2014 is van de zijde van de Congregatie een reactie ingekomen van [naam].

Op 18 juni 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Thijssen voornoemd.

Aangeklaagde is eveneens verschenen. Hij werd bijgestaan door zijn raadsman mr. R.P. Baetens, voornoemd.

Op verzoek van klager zijn partijen gescheiden gehoord.

2. De klacht

2.1. Klager werd op 13-jarige leeftijd in het tehuis [naam] in [plaats] geplaatst. Dit tehuis stond onder leiding van de Salesianen van Don Bosco. Aangeklaagde was daar destijds broeder en kok. Ook verrichtte hij koster-werkzaamheden en leidde hij de misdienaars op. Klager was door zijn geschiedenis een kwetsbaar kind. Geboren in Indonesië is hij meteen na de geboorte door zijn moeder afgestaan en in alle opzichten met harde hand opgevoed door de verloskundige zuster [naam], wier achternaam hij had gekregen en die een kinderkuis leidde. Zij zijn in april 1958 halsoverkop naar Nederland vertrokken, klager wist aanvankelijk helemaal niet waarom. In mei 1958 kwamen hij en de zuster in Nederland aan en zijn ze in

[plaats] gaan wonen. Kort daarop overleed de zuster en stond klager alleen, zonder familie of vrienden. Hij werd korte tijd in een pleeggezin geplaatst en werd daar opnieuw geconfronteerd met huiselijk geweld. Vervolgens werd hij in [tehuis] geplaatst. Plotseling heette hij [achternaam], dat riep bij hem vele vragen en onzekerheid op, en verdriet. Daar kwam nog bij dat hij zo had gehoopt in een gewoon gezin op te gaan groeien, terwijl hij nu weer met andere kinderen in groepsverband moest wonen.

Aanvankelijk zorgden de broeders voor een meelevende hand op de schouder van klager en meelevende gesprekjes, voor klager een ongekende ervaring.

Klager heeft ter zitting zijn beknopt weergegeven schriftelijke klacht toegelicht:

Aangeklaagde zocht al vrij snel seksueel contact met klager. Klager mocht meehelpen in de keuken met brood smeren. Aangeklaagde begon zich tegen klager aan te drukken en tegen hem op te rijden. Bij de keukentrap naar boven, links was de kamer van aangeklaagde. Hij riep klager wel eens voor een extraatje, iets lekkers. Klager moest op het bed gaan zitten en zijn broek uitdoen, waarbij aangeklaagde een handje hielp. Aangeklaagde deed ook zijn broek uit, waarna aangeklaagde klager bij zijn geslachtsdelen pakte. Klager kan zich de transpiratielucht nog goed herinneren, evenals het postuur van aangeklaagde: hij was nogal dik, opgezet, sprak met hoge stem en hij was opgewonden. Klager voelde zich ongemakkelijk maar kon niet weg, er was letterlijk en figuurlijk overwicht. Aangeklaagde dwong hem te kijken naar zijn masturberen. Aangeklaagde heeft klager toen ook betast en met de andere hand zichzelf bevredigd. Klager weet nog dat hij zich los wist te maken en wegrende, dit is eenmalig gebeurd. Aangeklaagde was toen al klaargekomen. Het tegen klager oprijden en betasten aan zijn geslachtsdelen gebeurde regelmatig. Hij hield klager krachtig achterlangs met zijn rechterhand vast. Als klager zich afdraaide duwde aangeklaagde nog harder. Dit vond onder meer plaats in de sacristie na de dienst of tijdens de opleiding tot misdienaar. Er was geen gezamenlijke opleiding. Klager zag ook wel andere jongens met aangeklaagde naar de sacristie gaan.

Het seksueel misbruik vond meestal plaats in het weekend en de vakanties, wanneer de meeste kinderen naar huis waren en er geen of weinig toezicht was. Het vond meerdere malen per maand plaats en heeft voortgeduurd tot dat klager zestien jaar oud was. Toen was hij in staat verzet te bieden. Klager stelt in dezelfde periode ook nog door een andere broeder in het tehuis te zijn misbruikt (klachtnummer 2013W1046 (1)).

2.2. Klager is op 18-jarige leeftijd overgeplaatst naar wat bleek een doorgangshuis voor delinquente jongeren te zijn. Klager was als enige nooit met justitie in aanraking geweest, hetgeen al snel bekend werd in zijn groep. Om te ontkomen is hij vrijwillig 2 jaar in militaire dienst gegaan. Daarna heeft hij verschillende baantjes gehad en een zwervend bestaan geleid. Na 2,5 jaar heeft hij zijn huidige vrouw leren kennen. Klager is toen bij haar ouders in de kost gekomen en vrij snel met haar getrouwd. Vanaf 1974 tot aan zijn vervroegd pensioen in 2003 heeft klager bij de politie gewerkt.

2.3. Klager heeft het seksueel misbruik gedurende zijn hele leven als een zeer zware last ervaren, die hij uit diepe schaamte en schuldgevoel nooit met iemand heeft durven delen, zelfs tot op heden niet met zijn echtgenote. Dit staat als een groot geheim tussen hen in. Klager is eerder van haar gescheiden en opnieuw getrouwd. Hij heeft een slecht huwelijk, er is sprake van een broer-zus relatie, er is al jaren niet echt intiem contact meer.

Klager zegt heel veel en heel hard gewerkt te hebben bij de politie. Werk op de zedenafdeling hield hij af. Op een gegeven moment was hij teamleider, waardoor hij werk kon delegeren, dat heeft hij als iets heel lafs ervaren. In de periode 1998-1999 kwam klager vanwege problemen onder behandeling van een psychiater bij de Stichting Centrum'45. Daar is klagers moeilijke jeugd besproken maar het seksueel misbruik heeft klager niet naar voren kunnen en durven brengen. Klager herkent dat diepe gevoel van schaamte om erover te praten als iets dat ook past in de cultuur van zijn Indonesische afkomst.

Klager had het misbruik weggestopt. Nu alles hevig boven komt slaapt hij slecht en heeft hij bijna dagelijks last van migraine. Klager voelt zich boos, opstandig en verdrietig.

2.4. Klager beoogt met zijn klaagschrift erkenning te krijgen van het seksueel misbruik door aanklaagde en schriftelijk excuses te krijgen van de Congregatie voor het misbruik en de grote impact die dit op zijn het leven heeft gehad.

3. Het verweerschrift

Aangeklaagde ging op 13-jarige leeftijd naar het klein Seminarie in [plaats]. Hij deed het noviciaat in 1958-1959 te Twello en werd vervolgens in Rotterdam in het internaat [tehuis] geplaatst waar hij werkzaam was van eind augustus 1960 tot in 1966. Hier, en ook in het vervolg van zijn loopbaan vervulde hij steeds de functie van kok. Van 1966 tot in 1972 werkte hij in het internaat [naam] in [plaats]. Daarna werkte hij vijf jaren in de studentenmensa in [plaats] en vervolgens werd hij lid van de gemeenschap van [plaats] tot in 2000, in welke periode hij naast zijn functie als kok, ook nog andere functies vervulde zoals koster. Hij vervult thans geen functies meer.

In [tehuis] had aangeklaagde regelmatig contact met de internaatjongens, die hem ook wel in de keuken hielpen. Aangeklaagde kan zich klager nog goed herinneren. Hij wist dat klager een vondeling was en vanaf [plaats] naar Nederland was gekomen. Hij herinnert zich klager als een aardige maar kwetsbare jongen, die gebukt ging onder een belast verleden, waarbij het ontbreken van familie het hem niet mogelijk maakte om bijvoorbeeld de weekenden en vakanties het internaat te verlaten. Aangeklaagde kan zich herinneren klager enkele malen wat geld te hebben toegestopt zodat deze iets voor zichzelf kon kopen.

Aangeklaagde stelt met nadruk dat hij ten aanzien van of ten overstaan van klager nimmer enige seksuele handeling heeft gepleegd. Aangeklaagde stelt dat hij in een andere klachtzaak tegen hem onomwonden heeft toegegeven zich schuldig te hebben gemaakt aan handelingen die als seksueel misbruik kunnen worden aangemerkt. Er is geen sprake van verdringing.

Aangeklaagde vindt het opmerkelijk dat klager nimmer eerder iets aan iemand heeft verteld over de aantijgingen in het klaagschrift, zelfs niet met de psychiater die hem eerder heeft behandeld. Elk specifiek steunbewijs ontbreekt dan ook.

De vertegenwoordiger van de Congregatie heeft (onder meer) geschreven dat hij een gesprek heeft gehad met aangeklaagde en zijn raadsman. De inhoud van dat gesprek is door mr. Baetens verwoord in het verweerschrift. Er zal voor aangeklaagde opnieuw professionele hulp worden gezocht om met het verleden in het reine te komen en ter ondersteuning van het integreren van zijn seksualiteit.

Aangeklaagde heeft ter zitting verklaard dat hij zijn homoseksualiteit in de tijd dat hij in een kloostergemeenschap zat altijd heeft moeten verdringen. Dat gaf problemen met de jongens maar niet met klager. Er is aangeklaagde, daarmee geconfronteerd, niets bekend van de omstandigheid dat hij [instelling] in [plaats] heeft moeten verlaten omdat hij zich onaangepast gedroeg. Het is volgens hem niet waar dat hij daar jongens heeft misbruikt. Aangeklaagde is niet geïnteresseerd in het rapport Deetman, en niet bekend met de inhoud.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of

chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde handelingen moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. De vraag doet zich voor of aannemelijk is dat de gestelde handelingen ook hebben plaatsgevonden. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het tijdsverloop zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Klager heeft authentiek en gedetailleerd verklaard over het misbruik.

Aangeklaagde heeft ten stelligste ontkend klager op welke wijze dan ook seksueel te hebben bejegend. Hij heeft deze ontkenning kracht bijgezet door te verwijzen naar een klacht waarbij hij het misbruik “onomwonden” heeft erkend. In de betreffende, door de Klachtencommissie gegrond geadviseerde klacht (2011T365 (1)), die zich bij de stukken in deze zaak bevindt, komt echter naar voren dat aangeklaagde aanvankelijk zegt de klager wel te kennen maar zich niets weet te herinneren van mogelijk seksueel misbruik. Later geeft aangeklaagde misbruik toe maar in mindere mate dan door de klager is gesteld. Bovendien legt hij dan ook nog het initiatief van de seksuele handelingen bij klager, hetgeen overigens in het advies door de klachtencommissie niet geloofwaardig werd geacht. In de betreffende zitting heeft aangeklaagde ook verklaard dat hij verdringing niet uitsluit. Het voorgaande maakt de ontkenkende verklaring van aangeklaagde niet zonder meer geloofwaardig.

In voormeld advies 21011T365 (1) komt naar voren dat aangeklaagde uit het internaat in Twello is verwijderd vanwege ‘onaangepast’ gedrag, zoals het na bedtijd trakteren van pupillen op zijn kamer en hen ‘s nachts meenemen buiten het internaat. Bij de commissie Deetman heeft één van de pupillen van het internaat verklaard dat aangeklaagde ‘iedere dag’ jonge bewoners aanrandde, hij “reed tegen ze op” in ruil voor snoep en lekkere etenswaar. Deze pupil weet ook namen te noemen van zes andere jongens die dit zou zijn overkomen.

Aangeklaagde heeft in de onderhavige zitting verklaard niet bekend te zijn met de hem verweten feiten en omstandigheden rond “[plaats]” en heeft seksueel misbruik aldaar ontkend. Deze omstandigheid doet afbreuk aan zijn geloofwaardigheid, nu aangeklaagde ook zelf bij de behandeling van die klacht aanwezig is geweest.

Daarentegen is de betrouwbaarheid en de oprechtheid van klager niet in het geding, temeer omdat zijn verklaring wordt gesteund door andere klachten en het onderzoek van de commissie Deetman, zoals is weergegeven in voormeld advies. Dat klager uit diepe schaamte nooit aan iemand iets heeft verteld van het misbruik kan hem niet worden tegengeworpen.

4.4. Het voormelde in onderlinge samenhang beschouwd komt de klachtencommissie tot de conclusie dat aannemelijk is dat klager seksueel misbruikt is door aangeklaagde. Klager heeft van zijn 13^e tot zijn 16^e jaar meermalen per maand moeten dulden dat aangeklaagde tegen hem opreed en hem aan zijn geslachtsdelen betastte. Voor het onderdeel dat klager terwijl zijn (onder)lichaam ontkleed was, eenmalig heeft moeten dulden dat aangeklaagde hem betastte terwijl hij moest toekijken hoe deze zichzelf bevredigde., heeft de Klachtencommissie onvoldoende steunbewijs gevonden om dit gegrond te kunnen verklaren. Waarmee overigens niet gezegd wil zijn dat deze door klager gestelde feiten niet waar zijn.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Salesianen van Don Bosco de klacht gegrond te verklaren, voor zover de klacht betreft het feit dat klager van zijn 13^e tot zijn 16^e jaar meermalen per maand heeft moeten dulden dat aangeklaagde tegen hem opreed en hem aan zijn geslachtsdelen betastte., en de klacht voor het overige niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 18 augustus 2014 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.